

Onderzoeksflits #13: Sociaal domein 2017

Rapport: Overall rapportage sociaal domein 2017

Auteur: Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)

Datum: 4 december 2018

Inleiding

Het SCP publiceerde op 4 december de Overall rapportage sociaal domein 2017. Verschillende nieuwskanalen brachten hierover nieuws naar buiten. In het rapport beantwoordt het SCP twee kernvragen: wat wordt er bereikt in het sociaal domein (waarbij wordt ingegaan op de kwaliteit van leven) en hoe wordt het bereikt (met aandacht voor het gebruik van voorzieningen die de overheid inzet)? Het SCP heeft gekeken naar de Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet. Bij deze een korte samenvatting en waar mogelijk de Utrechtse context.

Samenvatting van inhoud

Het SCP formuleert 7 belangrijke bevindingen:

1. Het aandeel Nederlanders dat gebruikmaakt van sociaal domein voorzieningen is in 2017 vergelijkbaar met 2015 en 2016 (12% van de bevolking en 23% van de huishoudens). Het gaat vooral om maatschappelijke ondersteuning (3/6e), participatievoorzieningen (2/6e) en in mindere mate jeugdzorg (1/6e).
2. Het gebruik van jeugdzorg is toegenomen tussen 2015 en 2017; in de eerste helft van 2018 treedt echter een daling op van het totale gebruik. Jeugdzorg is het meest gestegen bij niet-westerse jongeren, voornamelijk de jeugdhulp zonder verblijf.
3. Het gebruik van jeugdzorg kent de grootste dynamiek; de in- en uitstroom is er groter. Dit wordt deels veroorzaakt doordat jeugdzorg stopt zodra jongeren 18 jaar worden. Opvallend is dat gebruikers van jeugdhulp zonder verblijf een betere kwaliteit van leven ervaren dan niet-gebruikers. Deze voorzieningen worden gebruikt door relatief weinig kwetsbare mensen. Het SCP constateert een daling van het aandeel kwetsbaren met een participatievoorziening of jeugdzorg, en bij Wmo juist een toename van het aandeel kwetsbaren.
4. Ten opzichte van 2015 zijn er minder mensen die denken voor alle problemen hulp te kunnen inschakelen van het eigen netwerk (gedaald van 42% naar 36%). Dit betekent een groeiende groep die later potentieel ondersteuning van de gemeente nodig heeft.
5. Het aandeel multigebruik-huishoudens en mensen in de Wmo dat zich zeer eenzaam voelt, is toegenomen tussen 2015 en 2017 naar ongeveer een kwart van de doelgroep. Met name emotionele eenzaamheid is gestegen, dat is het ontbreken van een intieme relatie of

vertrouwenspersoon. De stijging van eenzaamheid kan verband houden met de ondersteuning die mensen in de thuissituatie krijgen.

6. Mensen in een multigebruik-huishouden ervaren op meerdere terreinen problemen die zich niet alleen beperken tot problemen die aan de decentralisaties zijn gelieerd. Ook blijkt dat gebruikers van de Wmo relatief vaak laaggeletterd zijn. Zo zegt ruim de helft van de mensen in de Wmo het invullen van formulieren niet te kunnen. Bij mensen in de Participatiewet en in multigebruik-huishoudens is het ongeveer een derde.
7. Tussen 2015 en 2017 is de kwaliteit van leven toegenomen bij ouders met een kind in de Jeugdwet en afgenomen bij multi-gebruik-huishoudens. Voor andere groepen bleef deze gelijk. De top 3 van belangrijkste zaken om te leven zoals mensen willen bestaat uit voldoende inkomen om rond te komen, kunnen gaan en staan waar je wilt en sociale contacten. Gebruikers van de Wmo zetten het kunnen gaan en staan waar je wilt op de eerste plek.

Tot slot benoemt het SCP drie zorgelijke ontwikkelingen:

- I. Toegenomen gebruik jeugdzorg, terwijl dat niet strookt met de demografische ontwikkeling.
- II. De toegenomen eenzaamheid bij multigebruik-huishoudens en met name de oudere Wmo-gebruikers, terwijl de beleidsinzet bij de Wmo 2015 een afname van eenzaamheid is.
- III. Minder mensen verwachten een beroep te kunnen doen op het eigen netwerk.

Relevantie voor Utrecht/Relatie met Utrechtse onderzoeken

- Het SCP behandelt in deze rapportage geen specifieke gegevens voor de stad Utrecht.
- In hoofdlijn zijn de resultaten herkenbaar voor Utrecht.
- Verdere verdieping neemt IB Onderzoek mee in de Utrecht Monitor 2019 (januari/februari) en in de kenniskringen die in opdracht van Maatschappelijke Ontwikkeling worden georganiseerd.

Link

https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Overall_rapportage_sociaal_domein_2017